

نویسنده:
جمیز (ولیاغ)
متنجم:
جواد آزمون
دانشجوی دوره دکتری
مدیریت و برنامه ریزی
در تربیت بدنی

تلفیق تربیت بدنی و سایر حوزه های درسی

چکیده

بسیاری از معلمان تربیت بدنی به فعالیت های تلفیقی با معلمان در سایر حوزه های درسی می پردازند. این مقاله فایده های تلفیق مواد درسی را بررسی می کند و راهها و دستورالعملی را برای فعالیت های برنامه ریزی می نماید.

از اهرم ها را نیز در واحد درسی تربیت بدنی و در بخش حرکات آکروباتیک و کار کردن روی اسباب گوناگون بررسی کنند. دانش آموزان می توانند، فهم بیش تری از اهرم ها از طریق مطالعه ی آن ها به صورت کاربردی به دست آورند. این فهم جدید آنان را قادر می سازد، اجرا و عملکردشان را در حرکات آکروباتیک و فعالیت هایی که روی اسباب انجام می شوند، تقویت کنند.

فعالیت تلفیقی باید میزان تأثیر همه ی معلمان درگیر را بالا ببرد و اجرای دانش آموز را در هر حوزه ی تلفیق شده، پیشرفت دهد. برای مثال، در یک فعالیت آمادگی جسمانی نمونه، دانش آموزان به صورت دو نفره وظیفه های محوله را در ایستگاه های گوناگون به اجرا درمی آورند. هر دو نفر، فهرستی از سؤالاتی را دریافت می کنند که آن ها را به سمت مسیر دویدن آرام پیرامون ایالات متحده آمریکا (از روی نقشه) هدایت می کند. نام تمامی ۵۰ ایالت آمریکا روی زمین ورزش مطابق با نقشه ی جغرافیایی ثبت شده است. پاسخ به هر سؤال، دو نفر

فرایند تلفیق هستند. فعالیت های تلفیقی به صدور دستور کلامی و سرهم کردن کاربرگه هایی که اخیراً رایج شده است، محدود نمی شوند. برای این دسته از فعالیت ها در برنامه ی درسی جایگاهی وجود دارد، ولی این فعالیت ها به دستیابی به هدف های عینی که مهارت های تفکری در مراتب بالایی را نیاز دارند، منجر نمی شوند. رمز تلفیق موفقیت آمیز آن است که دانش آموز در حد مطلوبی همه ی موضوعات تلفیق شده را یاد بگیرد. هر اقدام تلفیقی باید همانند فرآیندی از تقسیم موضوعی بین موضوعات گوناگون مدنظر قرار گیرد.

در بهترین حالت، فعالیت های تلفیقی جنبه های منحصر به فرد و ارزشمند هر ماده ی درسی را برجسته می سازند و آن ها را در یکدیگر می آمیزند؛ آنچنان که ارتباط های میان مواد درسی را که هنگام مطالعه ی فردی درک نشده اند، آشکار می سازند. برای مثال، دانش آموزان می توانند، در همان هفته ای که انواع اهرم ها را در بدن انسان در کلاس علوم تشخیص می دهند، مزیت ها و عیب های هر نوع

فعالیت های تلفیقی، شامل راهبردهای رایجی برای افزایش همکاری و مشارکت معلم و افزایش انگیزه در دانش آموزان هستند. در بهترین حالت، فعالیت های تلفیقی موجب تقویت و افزایش یادگیری در همه ی حوزه های درسی می شوند و ارتباط های بین موضوعات و مواد درسی گوناگون را آشکار می سازند. بسیاری از مدرسه های ایالتی، برنامه هایی را که همراه با فعالیت های تلفیقی هستند، مورد حمایت قرار می دهند. در حالی که مدیران مدرسه های ابتدایی از معلمان و متخصصان حوزه های درسی می خواهند که روش هایی را برای کشف موضوعات در حوزه های گوناگون جست و جو کنند، مدیران مدرسه های راهنمایی و متوسطه از معلمان درس های گوناگون می خواهند که به صورت گروهی با هم کار کنند.

فعالیت های تلفیقی کدامند؟

به منظور ایجاد برنامه های ارزشمند تلفیقی، معلمان تربیت بدنی نیازمند فهم و درک درست هدف ها و

دفتر انتشارات کمک آموزشی

آشنایی با مجله های رشد

مجله های رشد توسط دفتر انتشارات کمک آموزشی سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی وابسته به وزارت آموزش و پرورش، با این عناوین تهیه و منتشر می شوند:

مجله های دانش آموزی (به صورت ماهنامه - ۹ شماره در هر سال تحصیلی - منتشر می شوند):

- **رشد کودک** (برای دانش آموزان آمادگی و پایه ی اول دوره ی ابتدایی)
- **رشد نوآموز** (برای دانش آموزان پایه های دوم و سوم دوره ی ابتدایی)
- **رشد دانش آموز** (برای دانش آموزان پایه های چهارم و پنجم دوره ی ابتدایی).
- **رشد نوجوان** (برای دانش آموزان دوره ی راهنمایی تحصیلی).
- **رشد جوان** (برای دانش آموزان دوره ی متوسطه).

مجله های عمومی (به صورت ماهنامه - ۹ شماره در هر سال تحصیلی منتشر می شوند):

- **رشد مدیریت مدرسه، رشد معلم، رشد آموزش ابتدایی، رشد آموزش راهنمایی تحصیلی، رشد تکنولوژی آموزشی، رشد مدرسه فردا**

مجله های تخصصی (به صورت فصلنامه و ۴ شماره در سال منتشر می شوند):

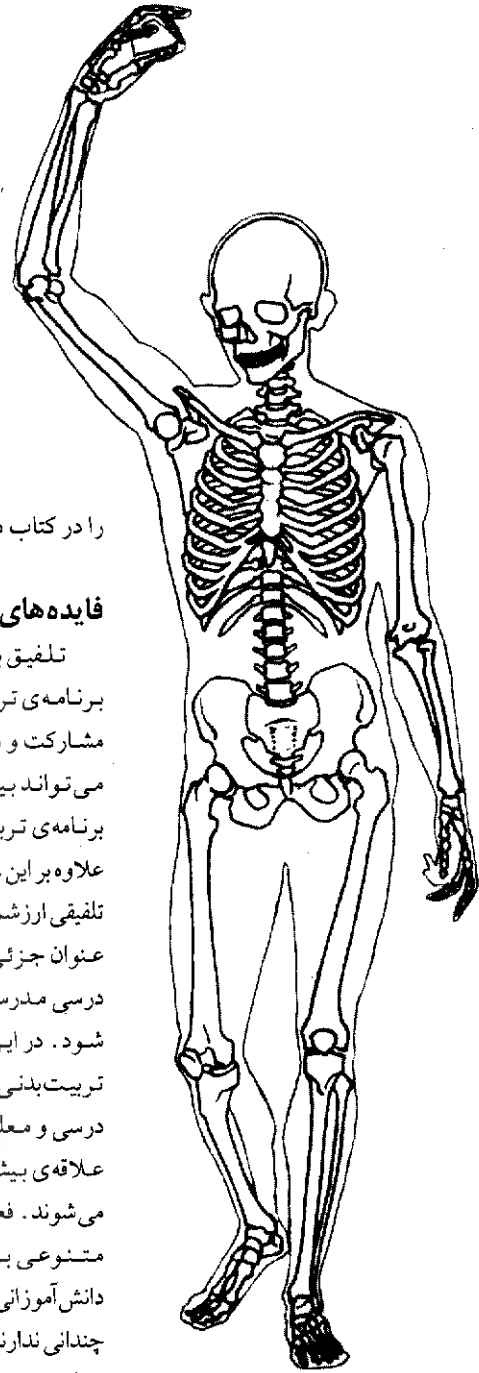
- **رشد برهان راهنمایی (مجله ی ریاضی، برای دانش آموزان دوره ی راهنمایی تحصیلی)، رشد برهان متوسطه (مجله ی ریاضی، برای دانش آموزان دوره ی متوسطه)، رشد آموزش معارف اسلامی، رشد آموزش جغرافیا، رشد آموزش تاریخ، رشد آموزش زبان و ادب فارسی، رشد آموزش زبان، رشد آموزش زیست شناسی، رشد آموزش تربیت بدنی، رشد آموزش فیزیک، رشد آموزش شیمی، رشد آموزش ریاضی، رشد آموزش هنر، رشد آموزش قرآن، رشد آموزش علوم اجتماعی، رشد آموزش زمین شناسی، رشد آموزش هنر و حرفه ای و رشد مشاور مدرسه.**

مجله های رشد عمومی و تخصصی برای معلمان، آموزگاران، مدیران و کادر اجرایی مدارس

دانشجویان مراکز تربیت معلم و رشته های دبیری دانشگاه ها و کارشناسان تعلیم و تربیت تهیه و منتشر می شوند.

◆ نشانی: تهران، خیابان ایرانشهرشمالی، ساختمان شماره ۳ آموزش و پرورش، پلاک ۲۶۸، دفتر انتشارات کمک آموزشی.

تلفن و نمابر: ۸۸۳۰۱۴۷۸

را در کتاب درسی شان مطالعه کنند.

فایده های تلفیق

تلفیق به چند روش می تواند به برنامه ی تربیت بدنی کمک کند. مشارکت و همکاری با سایر معلمان می تواند بینش های تازه ای را برای برنامه ی تربیت بدنی به ارمغان آورد. علاوه بر این، به عنوان بخشی از برنامه ی تلفیقی ارزشمند، تربیت بدنی می تواند به عنوان جزئی جدانشدنی در برنامه ی درسی مدرسه مورد تأیید و قبول واقع شود. در این فرآیند، متخصصان تربیت بدنی، متخصصان سایر مواد درسی و معلمان و آموزگاران احترام و علاقه ی بیش تری برای یکدیگر قائل می شوند. فعالیت های تلفیقی فایده های متنوعی برای دانش آموزان دارند. دانش آموزانی که به تربیت بدنی علاقه ی چندانی ندارند، ممکن است به واسطه ی فعالیت های تلفیقی برانگیخته شوند که میزان دانش و موفقیت جسمانی خود را ارزیابی و برآورد کنند.

دانش آموزانی که در کلاس های تربیت بدنی خوش می درخشند، اما دارای تجربه ی شکست و ناکامی در سایر حوزه های درسی هستند، احتمالاً با درگیر شدن در فعالیت های تلفیقی خواهند توانست مفهومی را درک کنند، تعدادی عنوان را به حافظه بسپارند، و یا در یک سلسله از فرآیندهای اساسی

را به ایالت ویژه ای هدایت می کند که آن ها در آن جا باید تمرینات خاصی را اجرا کنند و سؤال جدیدی را برای پاسخ دادن دریافت دارند. هم زمان با این که سطوح آمادگی جسمانی آن ها از طریق عبور از ۵۰ ایالت تقویت می شود، دانش آموزان جهاتی را به صورت فعال یاد می گیرند که ایالت ها در آن ها قرار گرفته اند؛ به جای این که فقط یک نقشه

برگ اشتراک مجله های رشد

شرایط

- ۱- واریز مبلغ ۲۰/۰۰۰ ریال به ازای هر عنوان مجله درخواستی، به صورت علی الحساب به حساب شماره ۳۹۶۶۲۰۰۰ بانک تجارت شعبه سه راه آزمایش (سرخه حصار) کد ۳۹۵ در وجه شرکت افست.
- ۲- ارسال اصل رسید بانکی به همراه برگ تکمیل شده اشتراک.

+ نام مجله :

+ نام و نام خانوادگی :

+ تاریخ تولد :

+ میزان تحصیلات :

+ تلفن :

+ نشانی کامل پستی :

استان: ..... شهرستان: .....

خیابان: .....

پلاک: ..... کدپستی: .....

+ مبلغ واریز شده:

+ شماره و تاریخ رسید بانکی:

امضا:

نشانی: تهران - صندوق پستی مشترکین ۱۶۵۹۵/۱۱۱
نشانی اینترنتی: www.roshdmag.org
پست الکترونیک: info@roshdmag.org
شماره مشترکین: ۷۷۳۳۶۶۵۶ - ۷۷۳۳۵۱۱۰
پیام گیر مجلات رشد: ۸۸۳۰۱۴۸۲ - ۸۸۳۹۲۳۲

یادآوری:

- + هزینه برگشت مجله در صورت خوانا و کامل نبودن نشانی، بر عهده مشترک است.
- + مبنای شروع اشتراک مجله از زمان وصول برگ اشتراک است.
- + برای هر عنوان مجله برگ اشتراک جداگانه تکمیل و ارسال کنید (تصویر برگ اشتراک نیز مورد قبول است).

مهارت پیدا کنند. این موضوع به اثبات رسیده است که دانش آموزان از طریق تجربیات یادگیری فعال بهتر می آموزند و تربیت بدنی می تواند به عنوان عامل مهمی در تولید این نمونه از تجربیات تلقی شود. بسیاری از مفاهیم ساده و مرکب، هنگامی که همراه با فعالیت های جسمانی به تجربه درمی آیند، به طور واضح تری قابل درک و فهم می شوند. همچنین، میرهن است که دانش آموزان از طریق تکرار و دریافت بازخورد بهتر یاد می گیرند. فعالیت های حرکتی درشت تلفیقی که دانش آموزان را برمی انگیزند تا پاسخ های تکراری بدهند، فرصت هایی را برای ارائه ی بسیاری از پاسخ های حرکتی و همچنین پاسخ به موضوعات مطرح در سایر حوزه های درسی را به وجود می آورند. نهایتاً، ما می دانیم که عنوان ها و فرآیندهای ساده، هنگامی که به شکل های گوناگون تمرین می شوند، بهتر یاد گرفته می شوند و فعالیت های حرکتی درشت تلفیقی می توانند به آسانی چنین تنوعی را ایجاد کنند.

شروع فعالیت های تلفیقی

همراه با هر راهبرد جدید، مزایا و معایبی وجود دارند که باید هنگام تقبل یک پروژه تلفیقی مدنظر قرار گیرند. متخصص تربیت بدنی باید پذیرد که تلفیق در همه ی جهات صورت گیرد و این باور را منتقل کند. به عبارت دیگر، موضوعات مطرح در سایر حوزه های درسی با تربیت بدنی تلفیق می شوند؛ همان طوری که موضوعات تربیت بدنی با سایر درس ها تلفیق می یابند. برای مثال، معلم ریاضی ممکن است هندسه یا درصدها را تدریس کند؛ موضوعاتی که می توانند برای اکتشاف در تربیت بدنی مورد استفاده قرار گیرند. برنامه ی تربیت بدنی ممکن است مشتمل بر بهبود و توسعه ی آمادگی هوازی، ضربه زدن با یک وسیله ی دسته بلند، و یا یادگیری

مفهومی از موضوعات سرگرم کننده ای باشد که به آسانی می توان در سایر حوزه های درسی پیدا کرد. معلم تربیت بدنی باید با معلمان کلاسی و سایر متخصصان موضوعی در رابطه با موضوعات درسی به اتفاق نظر برسد و در کنار آنان باشد.

معلم تربیت بدنی می تواند فهرستی از موضوعات تلفیقی تربیت بدنی را بین سایر معلمان توزیع کند. فعالیت های تلفیقی ساده نسبت به سایر برنامه های درسی که فقط به مفاهیم نظری و تصورات می پردازند، مقرون به صرفه ترند. البته پروژه های تلفیقی جامع و فراگیر نیازمند برنامه ریزی هستند. معلمان درگیر در برنامه های تلفیقی باید تعیین کنند که چه مدت از کلاس به پروژه اختصاص می یابد، دانش آموزان چگونه ارزیابی خواهند شد، چه کسی ارزیابی را انجام خواهد داد و چگونه کار محوله به پایه ها، در دوره ی زمانی اختصاص یافته، به تلفیق اضافه خواهد شد. معلمان همچنین باید از این که چگونه پروژه ی تلفیق، برنامه ی کاری عادی آن ها را تحت تأثیر قرار می دهد، آگاه باشند. تلفیق مفهوم جدیدی برای دانش آموزان است. دانش آموزان باید از مسؤلیت های جدیدی که همراه با شرکت آنان در فعالیت های تلفیقی خواهند آمد، آگاه شوند. کارکردن با بیش از یک معلم در یک پروژه ممکن است برخی از دانش آموزان را علاقه مند و برخی را دلسرد کند.

انواع سه گانه ی فعالیت های تلفیقی

فعالیت های تلفیقی را می توان در سه طبقه ی «تکلیف های جایگزین شده» (جاسازی شده)، «تکلیف های تمرینی» (عملی) و «تکلیف های اکتشافی» دسته بندی کرد. در تکلیف های جایگزین شده، سایر مواد درسی عادی با

تکلیف‌های تربیت بدنی درهم می‌آمیزند. هدف این گونه تکلیف‌ها صرفاً غنی‌سازی و ایجاد حس چالش در تکلیف‌های عادی است. برای مثال، معلم ممکن است دانش‌آموزان را در شمارش تعداد تکرارهای تمریناتی که مضربی از ۵ دارند یا به زبان اسپانیولی، دانش‌آموزان را به چالش بکشد. معلم دیگری ممکن است، از زبان اشاره برای دادن علامت به دانش‌آموزان برای این که تمرین بعدی گرم کردن را اجرا کنند، بهره بگیرد. تکلیف‌های تمرینی، دانش‌آموزان را در ایجاد تعامل با سایر حوزه‌های درسی هم‌زمان با این که در حال اجرای مهارت حرکتی هستند، به چالش می‌کشند. هدف تکالیفی تمرینی آن است که شناخت از سایر حوزه‌های درسی، از طریق پرداختن به فعالیت‌های جسمانی، بیش تر شود. این تکلیف‌ها هنگامی مؤثر خواهند بود که مواد و موضوعات تلفیق شده شامل عوامل اساسی و اصلی، فرآیندهای ساده و مهارت‌های بنیادین باشند.

کرشنر و فیش برون (۱۹۹۵) چند پیشنهاد برای انجام تکلیف‌های تمرینی ارائه کرده‌اند. دانش‌آموزان باید روی زمین، از آغاز تا انتهای یک صفحه‌ی شطرنجی ۱۶ خانه‌ای از حروف عبور کنند و بکشند تا کلمه‌ای از فهرست هجی کردن آن هفته را به دقت توضیح دهند. محل قرارگیری حروف یا اعداد را می‌توان با استفاده از قطعه فرش کهنه‌ای یا به وسیله‌ی گچ، و یا با قرار دادن حروف و اعداد روی مخروط‌های علامت‌گذاری، تدارک دید. دانش‌آموزان می‌توانند در مسائل ریاضی، از طریق پرتاب کردن کیسه‌های لوبیا روی خانه‌ی عدد مورد نظر بر صفحه‌ی اعداد، پاسخ لازم را نشان دهند. اگر صفحه‌ی اعداد مشتمل بر نمادهای ریاضی، مثل +، -، × یا ÷ نیز باشد، دانش‌آموز می‌تواند عددی را نام ببرد و بدین طریق، هم بازی خود را به

اجرای پنج پرش برای رسیدن به عدد مورد نظر به چالش بکشد. برای مثال، اگر اولین دانش‌آموز بگوید: ۲۴، هم بازی او باید با پنج پرش آن را نشان دهد. یعنی ابتدا روی عدد ۸، سپس روی علامت ×، در مرحله‌ی سوم روی عدد ۲، در مرحله‌ی چهارم روی علامت + و در پرش آخر روی عدد ۸ بپرد. مجموع این اعمال نشان‌دهنده‌ی عدد ۲۴ است ($8 \times 2 + 8 = 24$).

تکلیف‌های اکتشافی، کامل‌ترین و ارزشمندترین تکلیف‌های تلفیقی هستند که برای تحقق هدف‌های عینی نیازمند مهارت تفکر بیش‌تر، طراحی می‌شوند. این تکلیف‌ها دانش‌آموزان را قادر می‌سازند ارتباط‌های بین حوزه‌های متفاوت درسی را درک کنند. به علاوه، بتوانند اهرم‌های مختلف در بدن را تشخیص دهند و آن‌ها را در اجرای حرکات شیرین‌کاری آکروبیاتیک و حرکات روی اسباب، به عنوان یک تکلیف اکتشافی، جست و جو کنند. در تکلیف اکتشافی دیگری، دانش‌آموزان مثال‌های متفاوتی از قوانین حرکتی نیوتن را در فعالیت‌های تربیت بدنی تشخیص می‌دهند و سپس برای خودشان فهرستی از قوانین مرتبط با فعالیت جسمانی تهیه می‌کنند.

فعالیت تلفیقی در مقیاسی بزرگ

در یک مدرسه‌ی راهنمایی نمونه، داستان زیر ممکن است اتفاق بیافتد. یک دوره ورزش بولینگ برای کل مدرسه به اجرا درمی‌آید و معلمان سایر درس‌ها نیز در این فعالیت درگیر می‌شوند: معلمان تربیت بدنی مهارت‌های تلفیقی را آموزش می‌دهند. معلمان ریاضی، محاسبه کردن و امتیاز دادن را آموزش می‌دهند. برخی از دانش‌آموزان، اطلاعات را یادداشت می‌کنند و هم‌زمان، سایر دانش‌آموزان نتایج تورنمنت را از طریق نشریه‌ی مدرسه

گزارش می‌کنند. کلیه‌ی دانش‌آموزان تجربیاتشان را در مورد این رویداد در دفترهای یادداشت روزانه‌شان، برای ارائه در کلاس‌های مهارت‌های زبانی می‌نویسند. در کلاس‌های علوم، دانش‌آموزان تأثیر تاب دادن توپ بولینگ روی مرکز ثقل پرتاب کننده را مطالعه می‌کنند و می‌آموزند که چگونه با این اثر مقابله کنند. گروهی از دانش‌آموزان می‌کوشند، اثر انواع متفاوت چرخاندن توپ بولینگ را پیشگویی کنند. آن‌ها دلایل حمایت‌کننده از تأثیر ۱ تا ۳ بار برخوردی را که به ریزش همه‌ی دوک‌های انجامند، بررسی، و کشف می‌کنند که هر دوک کجا قرار می‌گیرد و مرکز ثقل آن کجاست. به عنوان بخشی از برنامه‌ی کلاس‌های آموزش حرفه‌ای و شغلی، دانش‌آموزان مواد تشکیل‌دهنده‌ی توپ بولینگ و دوک‌ها را بررسی می‌کنند. در رابطه با مطالعات اجتماعی، دانش‌آموزان در زمینه‌ی تاریخ بولینگ، ریشه و خاستگاه آن، و میزان محبوبیت آن در سراسر دنیا مطالبی می‌آموزند. کلاس‌های هنری، از منظر شیوه‌ی هنری منحصر به فردی که در رابطه با پیراهن بازیکنان بولینگ و وسایل و اسباب بولینگ وجود دارد، در بحث مشارکت می‌کنند. در کلاس‌های هنر، تی‌شرت بولینگ طراحی می‌شود. در برخی از کلاس‌های هنر نیز برای تبلیغ رویداد بولینگ پوستر طراحی می‌شود. این فعالیتها همگی برای اجرای یک دوره رقابت دوروزه‌ی بولینگ، به طوری که نیمی از مدرسه در یک روز و نیمی دیگر در روز دوم مشارکت کنند، صورت می‌گیرند. با همکاری و مساعدت چند معلم و مدیر، چنین فعالیتی برای دانش‌آموزان یک تجربه‌ی یادگیری تلفیقی و ویژه را به ارمغان می‌آورد.

منبع
RAUSCHENBACH, J. (1996). "Integrating Physical Education and Other Subject Areas", JOPERD, vol. 67, No. 2.

